כיתה ה' | מולדת וגאוגרפיה | שיעור 1 מתוך 4 | 45 דק' | מתאים לממלכתי וממלכתי-דתי

גלובוס ומפת עולם

🎯 מטרות השיעור

- התלמידים יבינו שהגלובוס הוא דגם של כדור הארץ ושמפת העולם היא ציור שטוח שלו
- התלמידים יכירו יתרונות וחסרונות של כל אחד
- התלמידים יכירו את קו המשווה, הקוטב הצפוני והקוטב הדרומי

📖 הסבר למורה

כדור הארץ עגול, ולכן הדגם המדויק ביותר שלו הוא הגלובוס: הוא שומר על הצורות, הגדלים והמרחקים היחסיים של היבשות והאוקיינוסים, אבל אי אפשר לראות בו את כל העולם בבת אחת, והוא אינו נוח לנשיאה. מפת עולם היא ציור שטוח של כדור הארץ: רואים בה את כל העולם במבט אחד, אבל כשמשטחים כדור תמיד נוצרים עיוותים, ולכן במפות רבות האזורים הקרובים לקטבים נראים גדולים מכפי שהם באמת. קו המשווה הוא קו דמיוני שמקיף את כדור הארץ באמצע, במרחק שווה משני הקטבים, ומחלק אותו לחצי הכדור הצפוני ולחצי הכדור הדרומי. הקוטב הצפוני הוא הנקודה הצפונית ביותר והקוטב הדרומי הדרומית ביותר.

👩‍🏫 פעילות בכיתה

חומרים: גלובוס, מפת עולם, תפוזים

1. פתיחה: מנסים לעטוף כדור (או תפוז) בדף נייר שטוח בלי קמטים. מה קורה? מקשרים לעיוותים במפה.
2. קילוף תפוז: מקלפים בזהירות ופורסים את הקליפה על השולחן, רואים שהיא נקרעת ומתעוותת.
3. עבודה בזוגות עם גלובוס ומפת עולם: מוצאים את קו המשווה, את הקטבים ואת ישראל בשניהם.
4. טבלת השוואה: גלובוס מול מפה, יתרונות וחסרונות.
5. עבודה בדף העבודה.

💡 הערות למורה

תפיסה שגויה: 'קו המשווה הוא קו אמיתי שרואים על הקרקע'. להדגיש שזהו קו דמיוני שמשרטטים במפות. כדאי להשוות על הגלובוס ועל המפה את גודלה של גרינלנד לגודלה של אפריקה כדי להמחיש עיוות. למתקדמים: לחקור למה יש סוגים שונים של מפות עולם.

📝 בדף העבודה

גלובוס ומפה: 8 תרגילים, ומחוון מלא בעמוד השני.

מחוון למורה

מחוון: גלובוס ומפה

1. גלובוס
2. רואים את כל העולם בבת אחת; נוחה לנשיאה ולקיפול; אפשר לתלות אותה או להדפיס בספר.
3. יש בה עיוותים בצורה ובגודל של אזורים, במיוחד ליד הקטבים, כי משטחים כדור.
4. קו דמיוני שמקיף את כדור הארץ באמצע, במרחק שווה משני הקטבים, ומחלק אותו לחצי הכדור הצפוני ולחצי הכדור הדרומי.
5. לא נכון. זהו קו דמיוני.
6. הקוטב הצפוני
7. הצפוני (צפונית לקו המשווה)
8. אי אפשר להשטיח משטח של כדור בלי לקרוע או למתוח אותו, ולכן בכל מפה שטוחה של העולם יש עיוותים.